

בנקאות במשקי הבית בחברה הערבית

דיון בוועדת הכלכלה

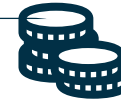
מרץ 2022

יאיר אבידן

מקרקעין

העדר רישום מסודר | מאפייני מגורים
משפחתיים

מאפיינים פיננסיים

פעילות נרחבת במזומן

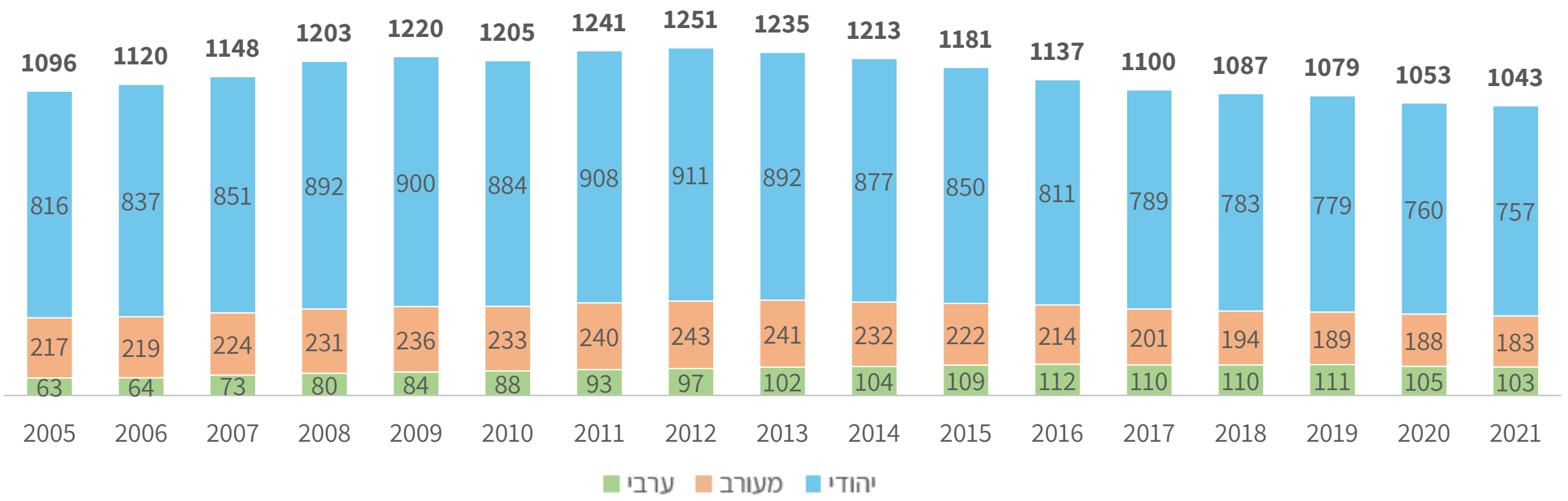
מאפיינים חברתיים

שפה | אוריינות פיננסית ודיגיטלית |
היבטים דתיים

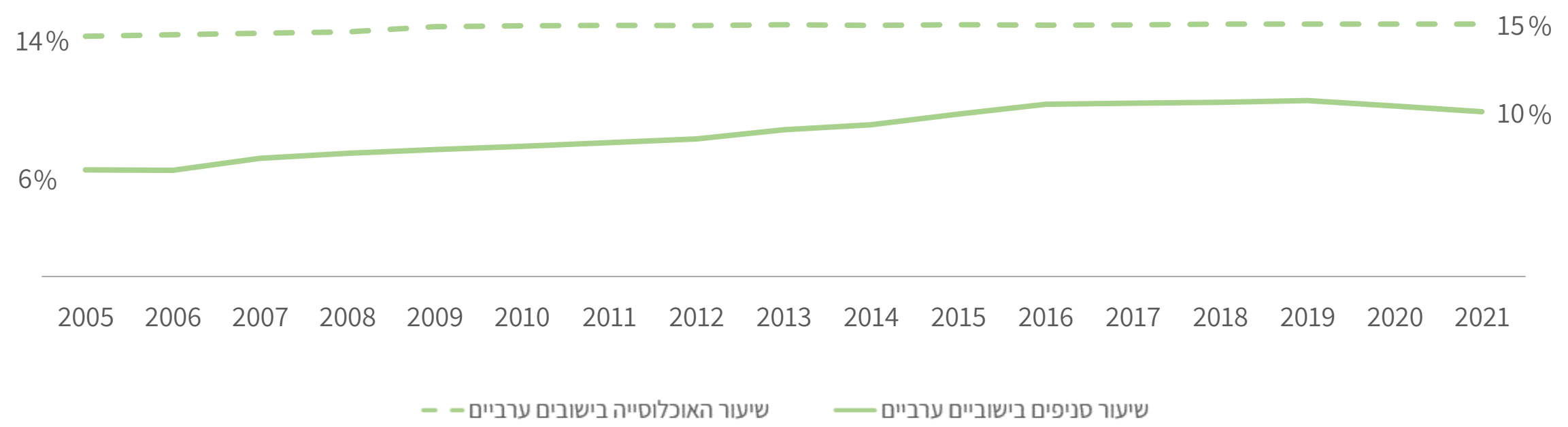
נגישות לשירותי בנקאות

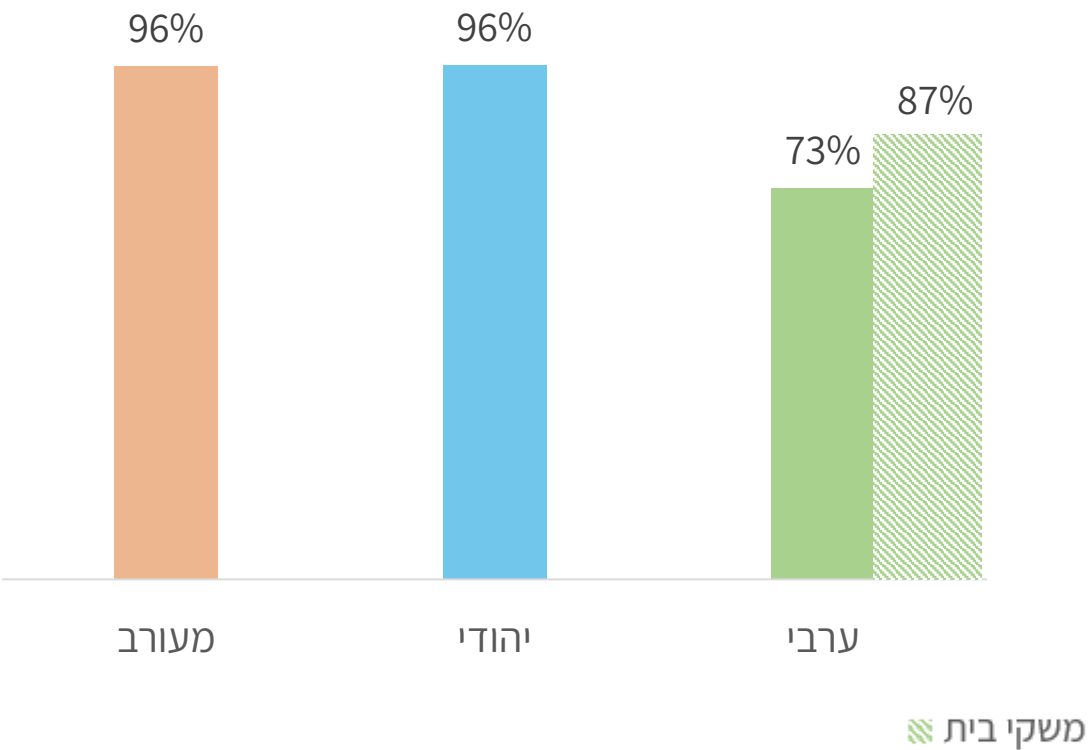
השינויים בפריסת הסניפים ביישובי המגזרים השונים דומים לאורך השנים. בשנת 2021 פעלו בנוסף 18 סניפים חלקיים (עובדים מספר ימים במהלך החודש) ו- 3 סניפים ניידים, אשר פעילים ב-48 ישובים (8 מתוכם ישובים ערביים ו-9 ישובים מעורבים)

הגידול שנרשם במספר הסניפים ביישובי החברה הערבית בשני העשורים האחרונים צמצם את הפער שבין שיעור הסניפים בישובים אלו לבין שיעורה של האוכלוסייה המתגוררת בישובים אלו בשנת 2021 עמד שיעור הסניפים בחברה הערבית על 10% מסך הסניפים במדינה

שיעור האוכלוסייה בעלת חשבון עו"ש ביחס לאוכלוסייה הבוגרת
(אחוזים | 2020)

שיעור האוכלוסייה ביישובי החברה הערבית בעלת חשבון עובר ושב ביחס לאוכלוסייה הבוגרת (מגיל 16) נמוך יותר משאר מגזרי האוכלוסייה.

שיעור בעלי החשבונות בקרב אוכלוסייה צעירה (20-29) הינו גבוה בהשוואה לאוכלוסייה מבוגרת יותר.

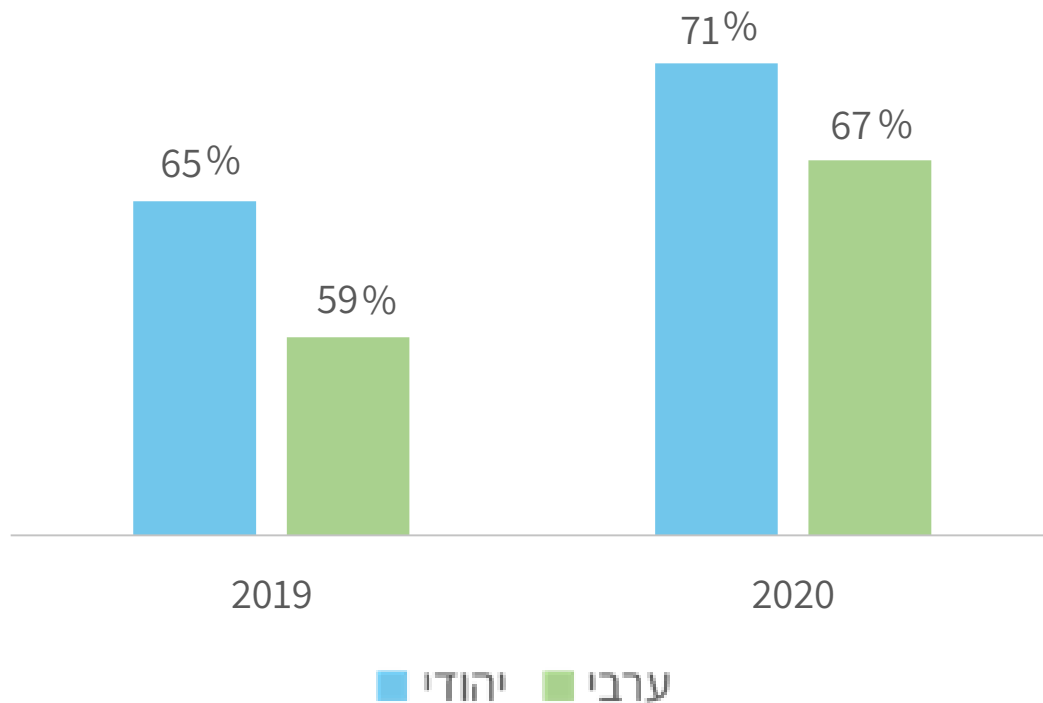
כ- 27% אחוז מהאוכלוסייה ביישובי החברה הערבית אינם פועלים באמצעות הבנקים, חלקם פועלים בבנק הדואר.

הוראות הפיקוח על הבנקים מחייבות את הבנקים לפתוח ולנהל חשבון עובר ושב ביתרת זכות.

מקור: דיווחי הבנקים, סקר הלמ"ס לשנת 2018 ועיבודי הפיקוח על הבנקים

שיעור הפעולות בערוצים הישירים מסך הפעולות

(אחוזים)

שיעור השימוש בערוצים הישירים בחברה הערבית גדל בשנתיים האחרונות ומצמצם את הפער, אך עדיין נמוך משיעור השימוש בחברה היהודית.

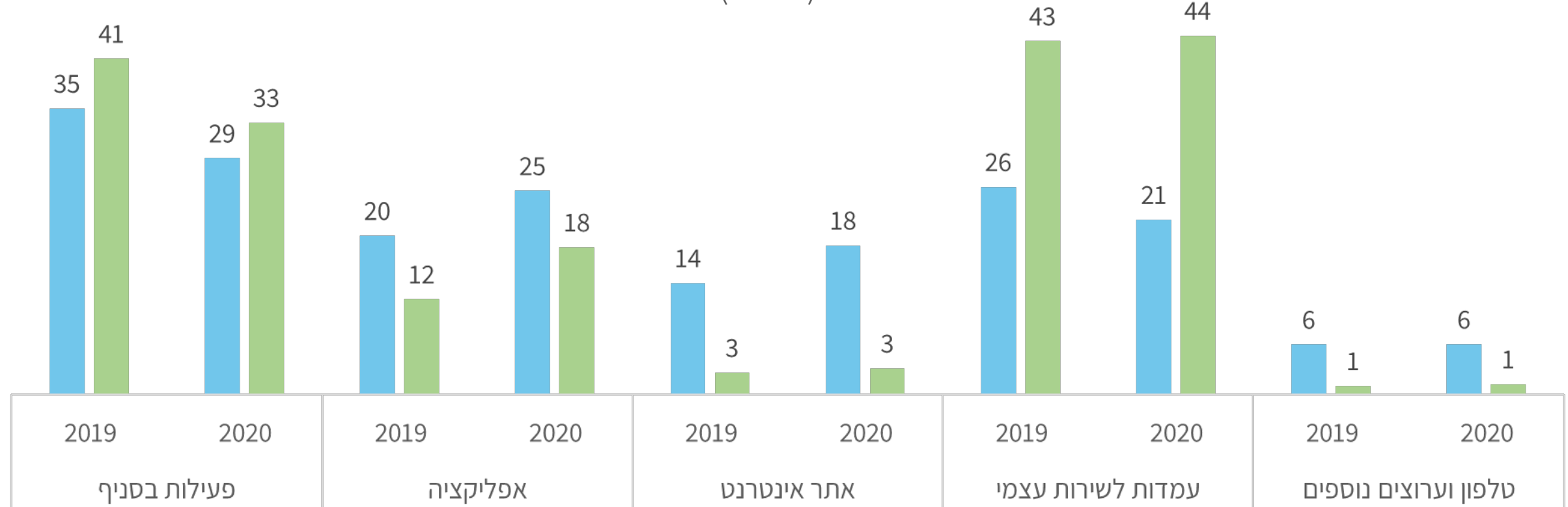
במהלך משבר הקורונה חלה עלייה בשימוש בערוצים ישירים בכל מגזרי האוכלוסייה ובפרט בקרב החברה הערבית.

ערוצים ישירים - שיעור הפעילות בערוצים השונים

שיעור הפעילות בחברה הערבית בעמדות לשירות עצמי ובסניפים גבוה ביחס לשובים בחברה היהודית

שיעור הפעולות בכל אחד מערוצי השירות האפשריים

(אחוזים)

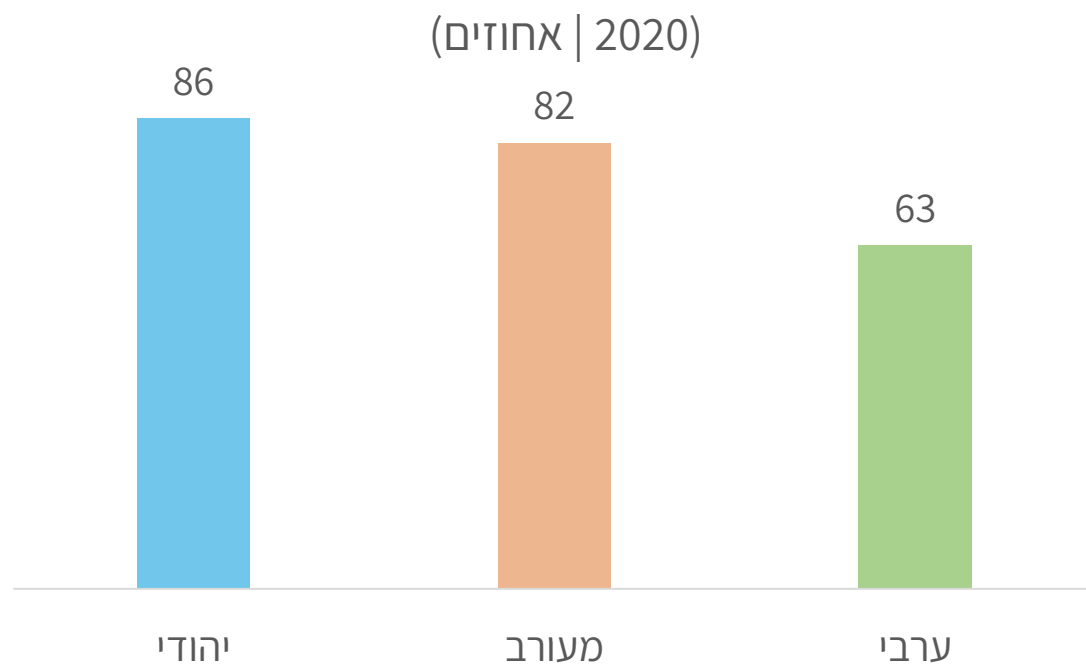
■ יהודי ■ ערבי

מקור: דיווחי הבנקים ועיבודי הפיקוח על הבנקים

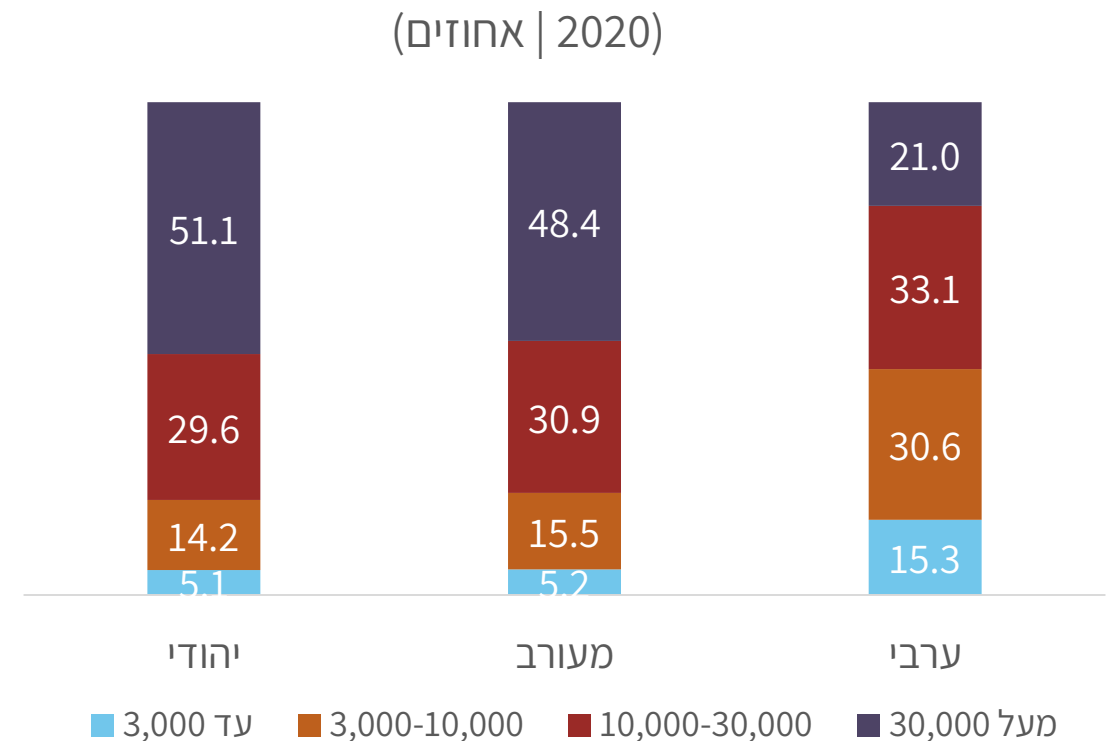
שיעור הלקוחות בעלי כרטיס אשראי, ביישובי החברה הערבית נמוך בהשוואה ליישובים במגזרים האחרים

שיעור בעלי מסגרת אשראי של עד 3,000 ש"ח ביישובי החברה הערבית גבוה בהשוואה ליתר המגזרים

שיעור הלקוחות בעלי כרטיס אשראי מסך הלקוחות המדווחים למאגר

התפלגות סכום מסגרות כרטיסי האשראי

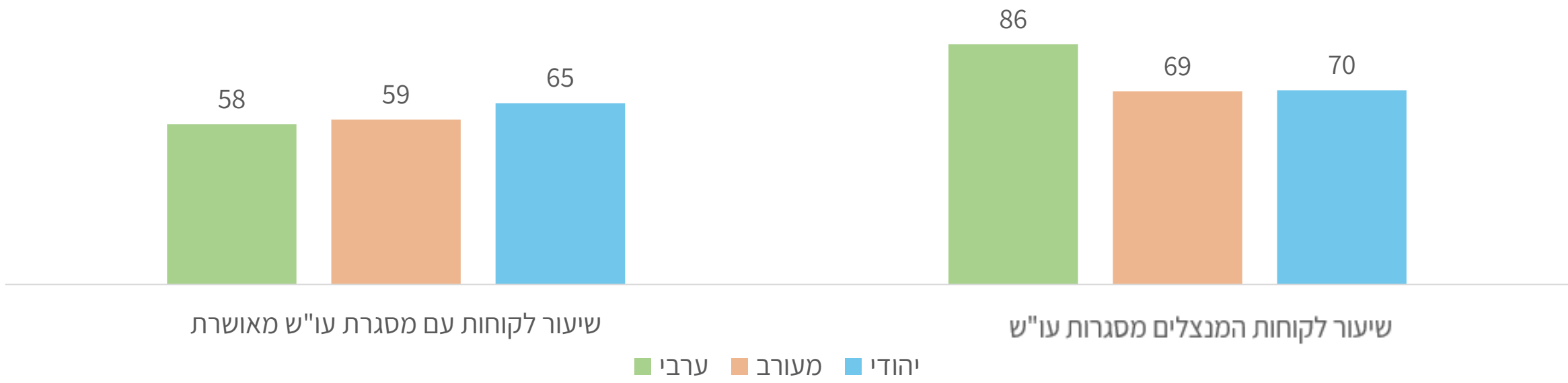
עובר ושב

ואשראי צרכני

שיעור הלקוחות עם מסגרת עו"ש מאושרת בחברה הערבית נמוך מזה בחברה היהודית מתוך הלקוחות בעלי מסגרת מאושרת, שיעור הלקוחות המנצלים את המסגרת גבוה בקרב יישובי החברה הערבית

שיעור הלקוחות עם מסגרת עו"ש מאושרת מסך אוכלוסיית המאגר, ושיעור הלקוחות המנצלים את מסגרת העו"ש מסך הלקוחות עם מסגרת מאושרת

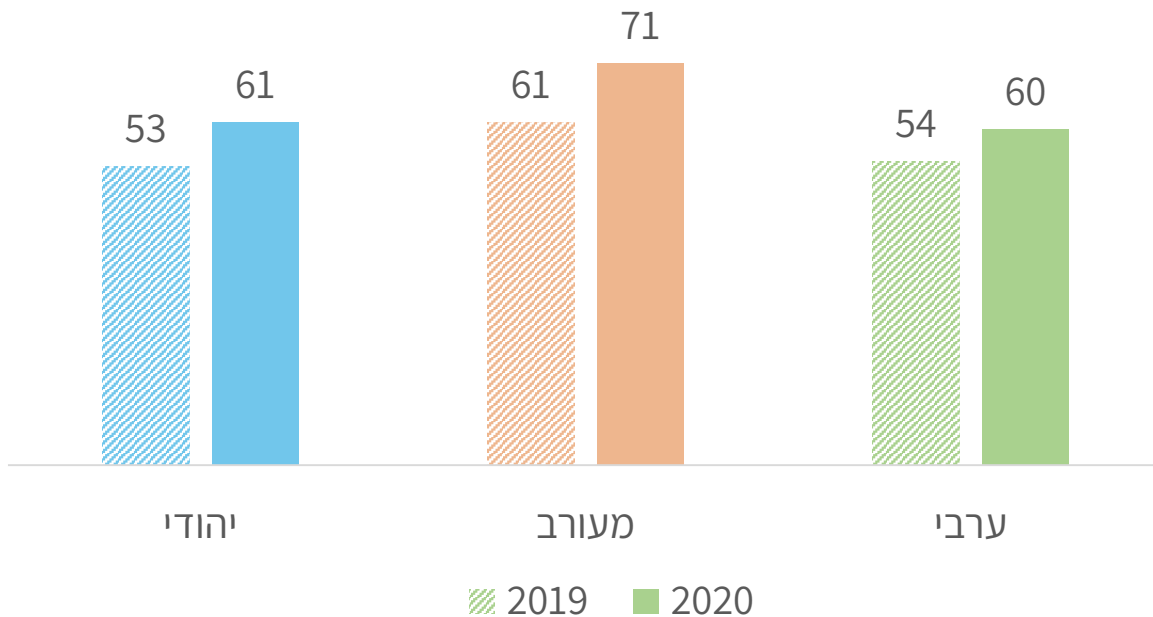
(2020 | אחוזים)

שיעור הלקוחות בעלי הלוואה צרכנית ביישובי החברה הערבית גבוה בהשוואה לשאר המגזרים
גובה ההלוואה הצרכנית הממוצעת אינו שונה משמעותית בין החברה הערבית לחברה היהודית

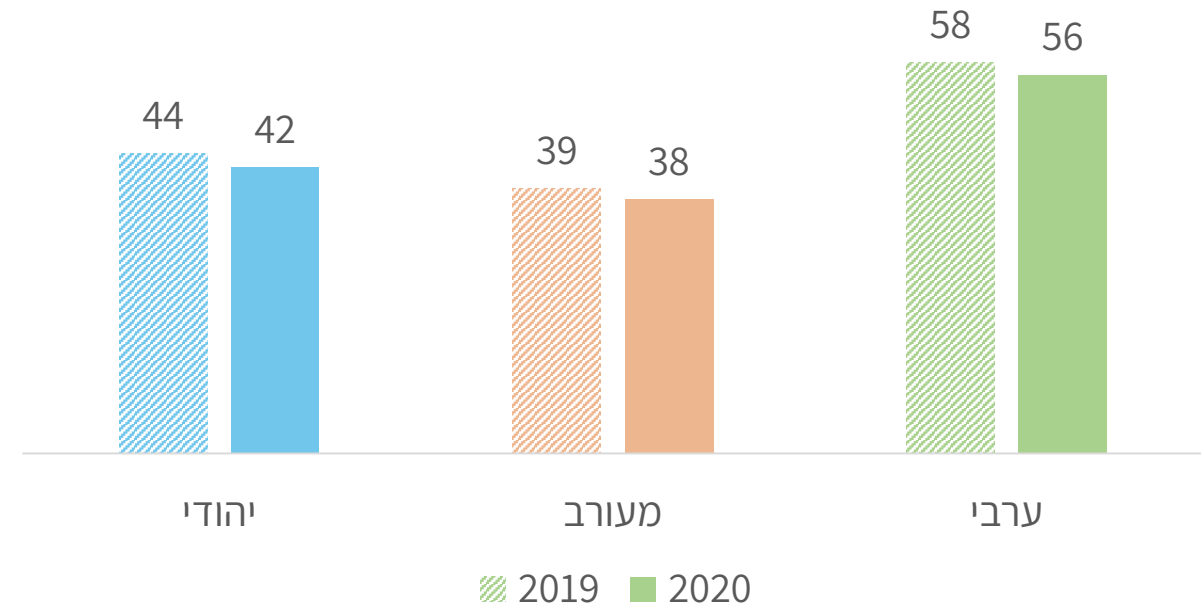
גובה הלוואה צרכנית ממוצעת במהלך השנה (ביצועים), בנקים

וחברות כרטיסי האשראי (אלפי ש"ח)

שיעור הלקוחות עם הלוואה צרכנית מתוך סך הלקוחות

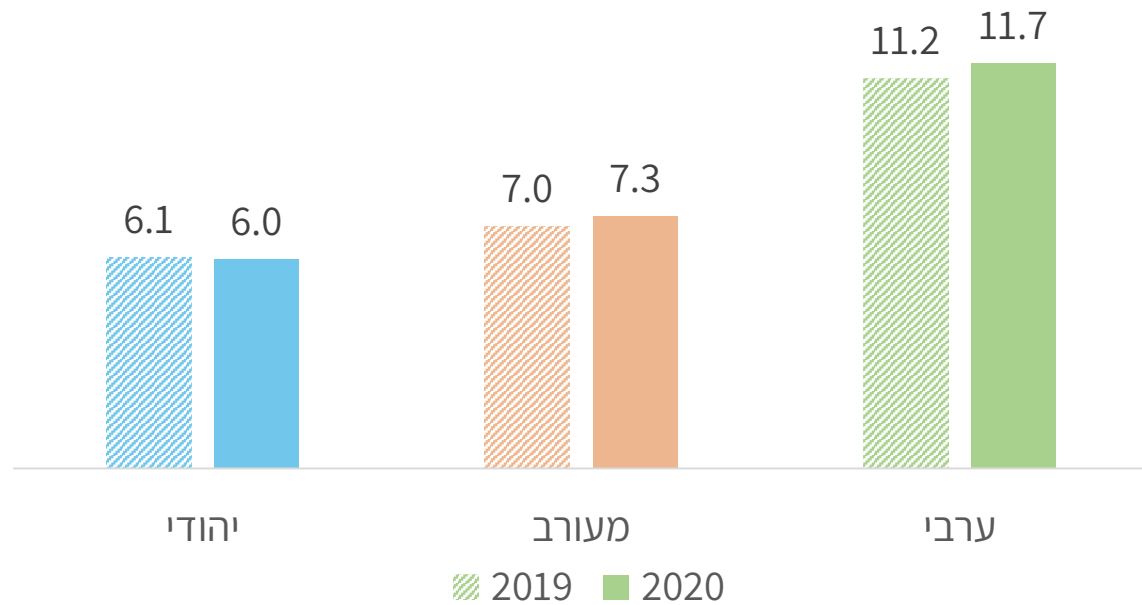
המדווחים למאגר (אחוזים)

שיעור הלווים שפיגרו בתשלומי ההלוואה במהלך השנה ביישובי החברה הערבית גבוה משמעותית שיעור הריבית ביישובי החברה הערבית גבוה בהשוואה ליתר המגזרים

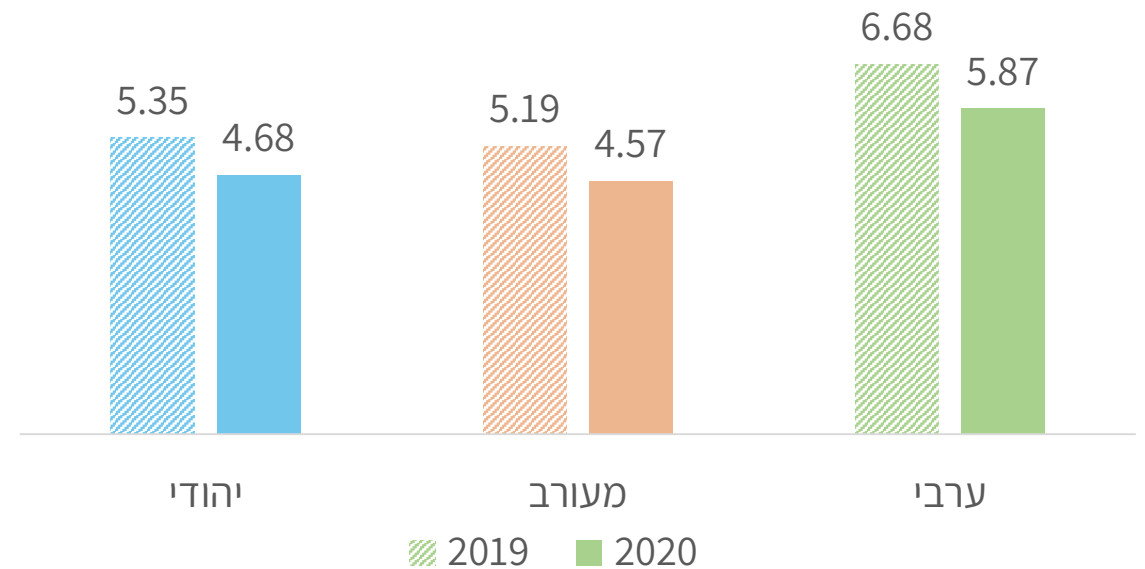
שיעור הלווים עם הלוואה צרכנית שהיו בפיגור במהלך השנה,

כלל המדווחים למאגר (אחוזים)

שיעור הריבית המשוקללת על הלוואות צרכניות, בנקים וחברות

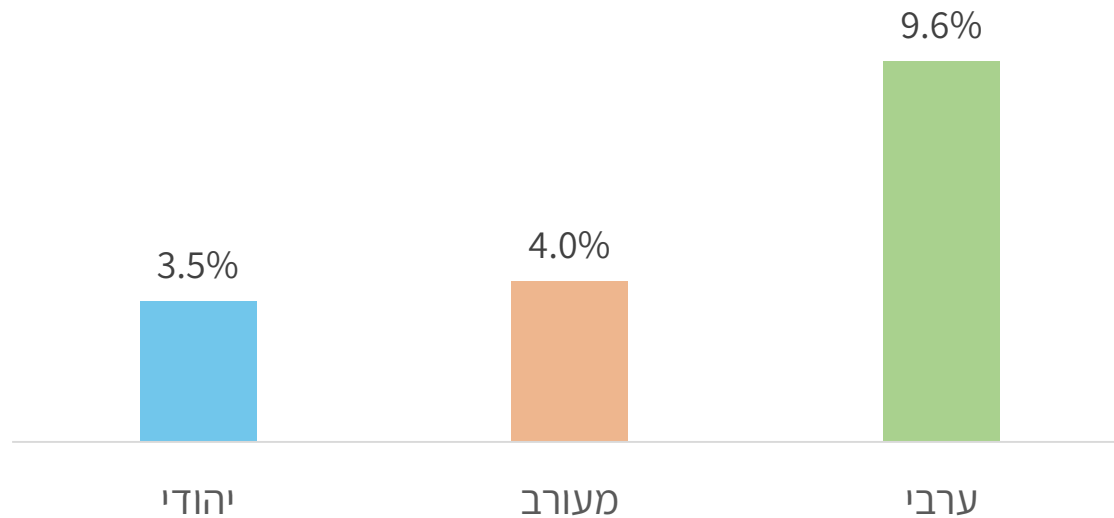
כרטיסי אשראי (אחוזים)

שיעור החשבונות המוגבלים ביישובי החברה הערבית גבוה משמעותית מהשיעור ביתר המגזרים

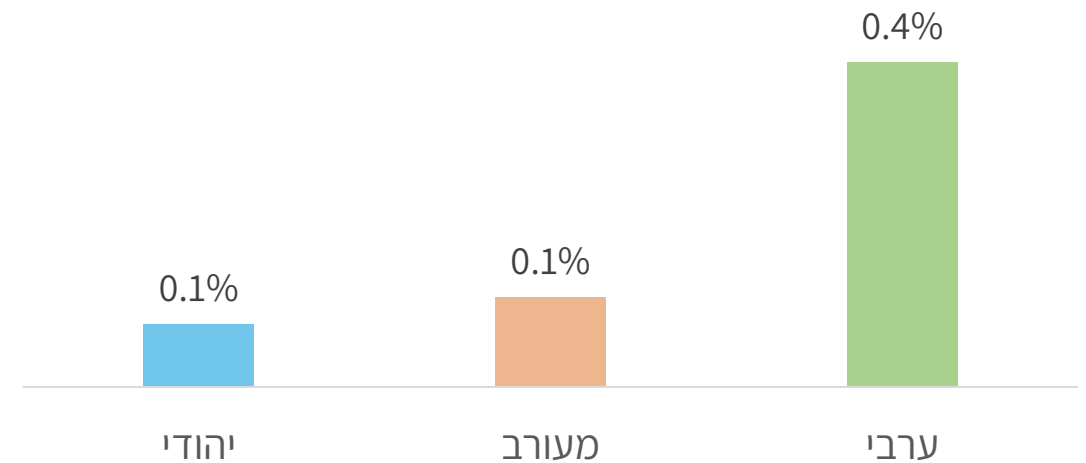
מספר החשבונות "בהגבלה מיוחדת" ביחס למספר

החשבונות ביישוב (אחוזים | פברואר 2022)

שיעור החשבונות "בהגבלה רגילה או חמורה" ביחס למספר

החשבונות ביישוב (אחוזים | פברואר 2022)

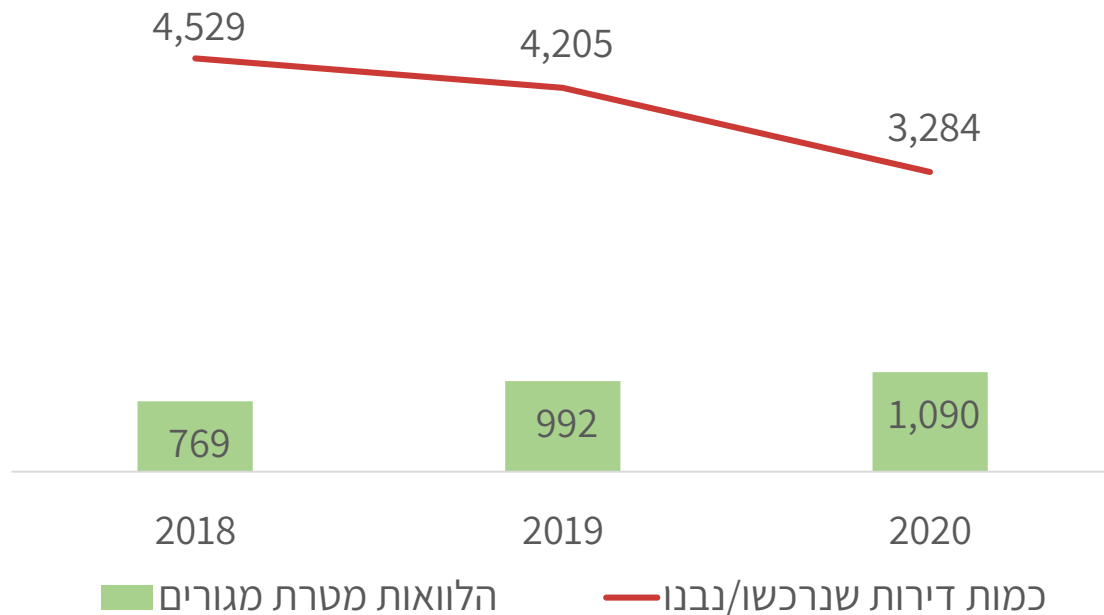
הגבלה בנקאית ("רגילה" או "חמורה") – חשבון שהוטלו עליו הגבלות על שימוש בשיקים, כפי שנקבע בחוק שיקים ללא כיסוי.

"הגבלה מיוחדת" – חייבים שהוגבלו על ידי רשויות ממשלתיות או גופים כמו הוצאה לפועל.

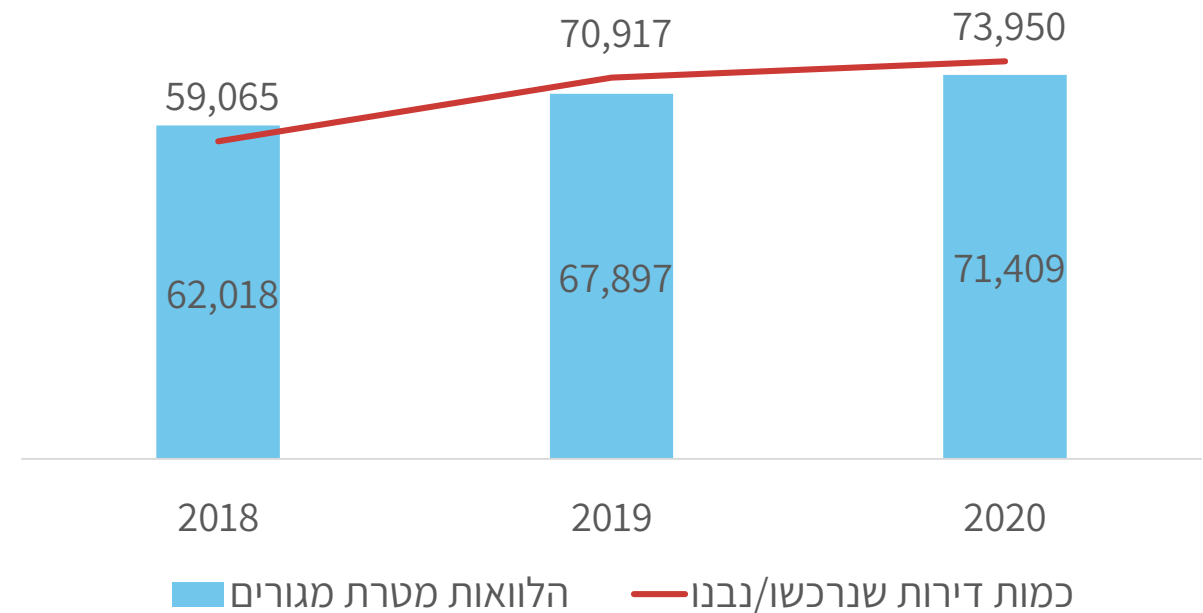
הלוואות לדיוור

מספר ההלוואות לדיור ביחס לכמות הדירות שנרכשו או נבנו ביישובי החברה הערבית נמוך בהשוואה למגזר היהודי. בחלק גדול מהעסקאות ביישובי החברה הערבית קיימת בעיה במשכון הנכס כתוצאה מהעדר רישום מסודר בטאבו. כמות ההלוואות לדיור בחברה הערבית גדלה ב- 42% בשנתיים האחרונות

ישובים בחברה הערבית

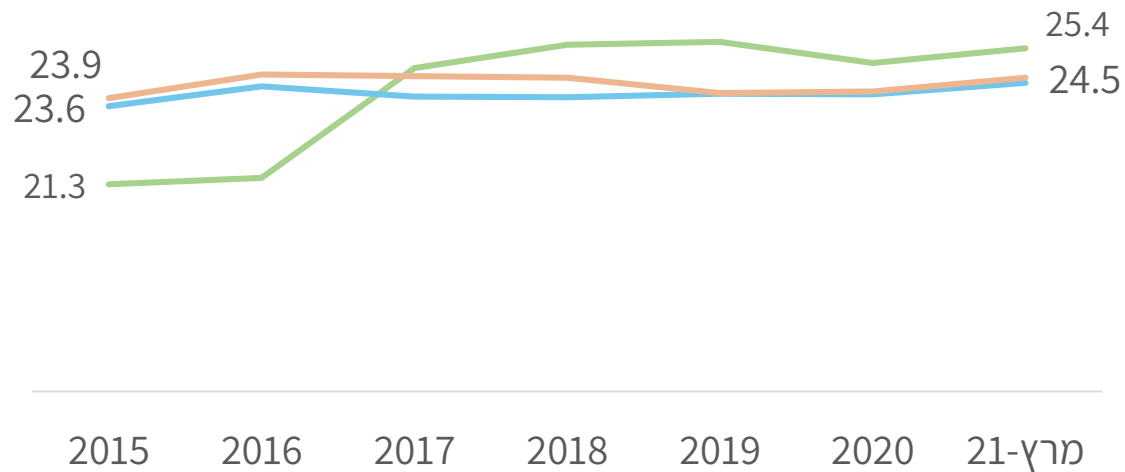
ישובים בחברה היהודית

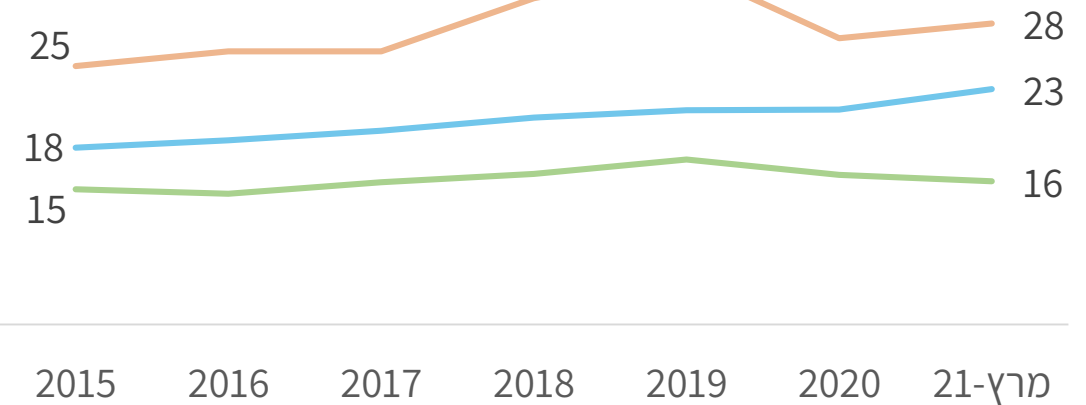
הלוואות לדיור – מאפיינים עיקריים

שיעור ההחזר הממוצע מהכנסה ביישובי החברה הערבית גבוה במעט בהשוואה למגזרים האחרים
 ההכנסה נטו של משקי הבית ביישובי חברה הערבית שנטלו הלוואה לדיור נמוכה יותר בהשוואה למגזרים האחרים

שיעור ההחזר הממוצע מהכנסה (אחוזים)

הכנסה נטו של משק בית בעלי הלוואה לדיור (אלפי ש"ח)

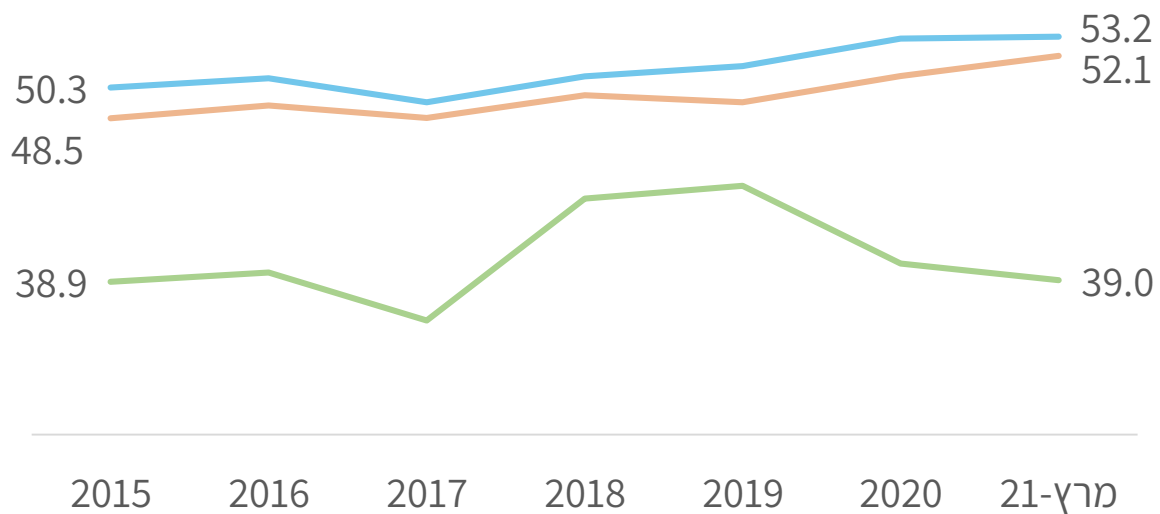
יהודי מערב ערבי

הלוואות לדיור – מאפיינים עיקריים

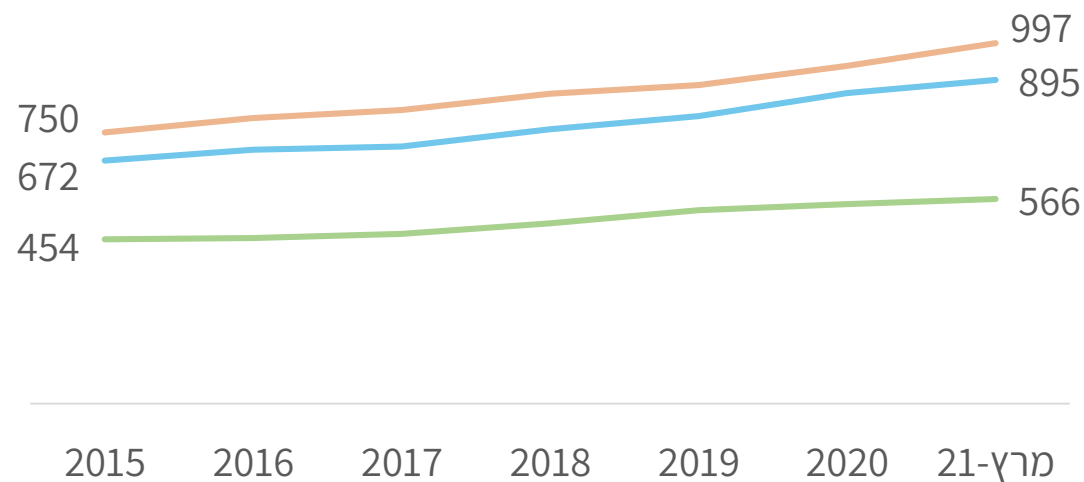
שיעור המימון הממוצע, ביישובי החברה הערבית נמוך בהשוואה ליישובי החברה היהודית

גובה הלוואה ממוצעת ביישובי החברה הערבית נמוך בהשוואה למגזרים האחרים, אך מצוי בעלייה מתמשכת. חלק מהאשראי לדיור בחברה הערבית ניתן כאשראי צרכני בגלל קשיי רישום

שיעור מימון ממוצע (אחוזים)

גובה הלוואה ממוצעת (אלפי ש"ח)

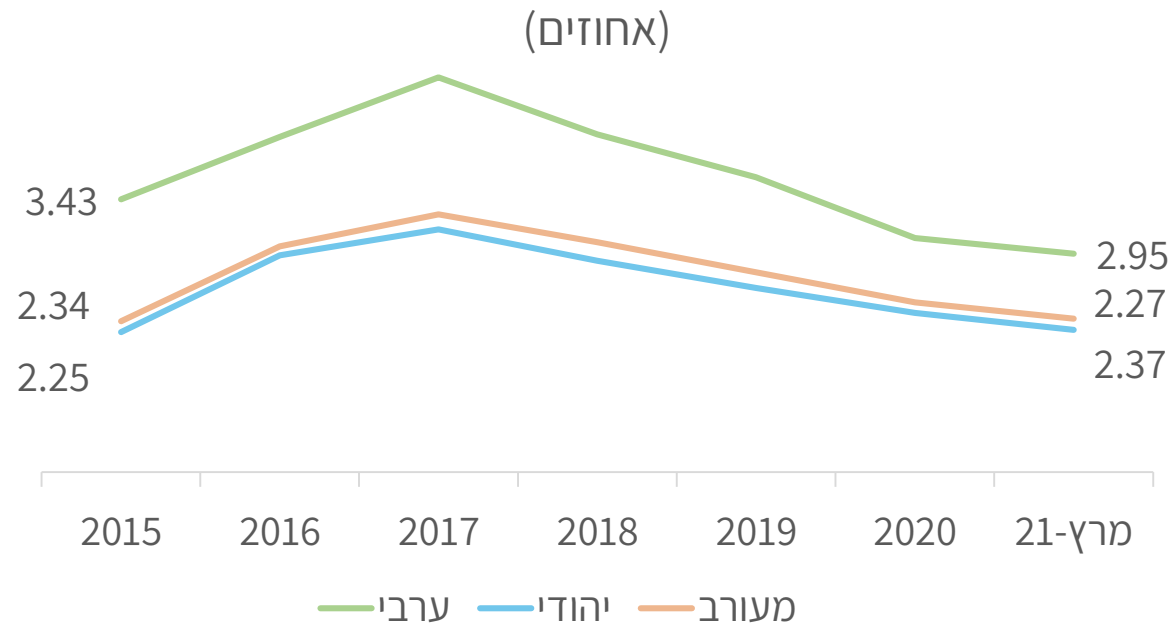

יהודי מערב ערבי

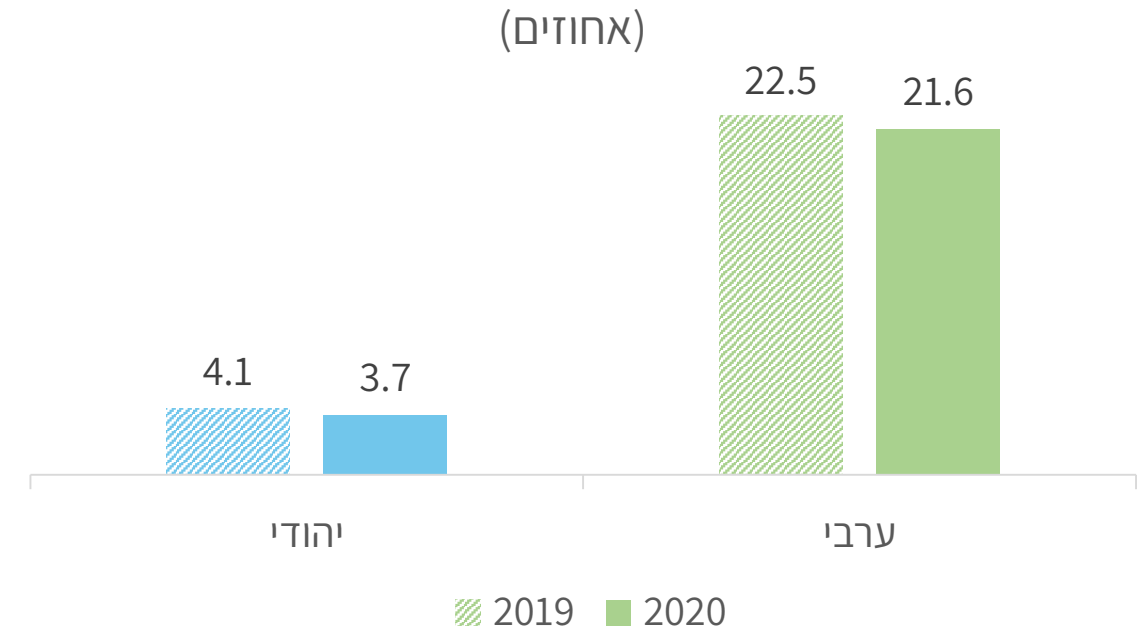
הלוואת לדיור – ריביות ומאפייני סיכון

שיעורי הריבית המשוקללת בהלוואות שהועמדו ביישובי החברה הערבית גבוהה בהשוואה לישובים במגזר היהודי, אך הפער מצוי במגמת ירידה בשנים האחרונות. שיעור הלווים עם הלוואה לדיור שהיו בפיגור במהלך השנה גבוה משמעותית בקרב לוויי החברה הערבית

שיעור הריבית המשוקללת באשראי לדיור

שיעור הלווים שהיו בפיגור בתשלום ההלוואה לדיור במהלך השנה

צעדים להמשך

הצוות הבין משרדי להגברת ההכלה הפיננסית

- **הכלה פיננסית** - הכלה פיננסית היא מצב שבו לאזרחים ובעלי עסקים יש גישה למגוון שירותים פיננסיים יעילים וזמינים ובמחיר הוגן, אשר תואמים את צרכיהם.
- **צעדי מדיניות אפקטיביים** - על מנת לגבש צעדי מדיניות אפקטיביים בתחום זה, הוחלט על ידי שר המשפטים, השרה לשוויון חברתי, ונגיד בנק ישראל, להקים צוות בין משרדי לגיבוש תכנית לאומית להגברת ההכלה הפיננסית.
- **חברים בצוות** - בנק ישראל, הפיקוח על הבנקים, רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון, המשרד לשוויון חברתי, משרד האוצר, המועצה הלאומית לכלכלה, הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור, משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, משרד ראש הממשלה, ורשות המיסים.

הצוות הבין משרדי להגברת ההכלה הפיננסית

- **ממצאי הצוות** - הצוות ערך מחקר מעמיק לזיהוי הפערים בהכלה הפיננסית ומצא שחלקם הגדול מתרכז בחברה הערבית. הצוות מגבש המלצותיו בימים אלו, במגוון תחומים:
 - ערבות מדינה למשכנתאות עבור נכסים ברי רישום (ההמלצה נבחנת מחדש על ידי החשכ"ל);
 - תכנית לחינוך פיננסי בחברה הישראלית בכלל ובחברה הערבית בפרט;
 - הסרת החסמים בפני שימוש באמצעי תשלום מתקדמים;
 - הנגשת חלק מהתכנים הבסיסיים של הגופים הפיננסיים בשפה הערבית;
 - בחינת הצורך והחסמים במתן שירותים תואמי כללי השריעה;
 - הגברת ההגנה הצרכנית ללקוח הפיננסי;
 - אופן הנגשת אשראי ועוד.

פורום חינוך פיננסי בהובלת הפיקוח על הבנקים

- פורום חינוך פיננסי, שהוקם בשנת 2016, מנוהל על ידי הפיקוח על הבנקים ובו חברים איגוד הבנקים והמערכת הבנקאית.
- מטרת הפעילות של הפורום - **הקניית מיומנויות פיננסיות, צמצום פערי מידע, והגברת מודעות פיננסית.**
- הפורום מתכנס **בתדירות גבוהה** במטרה להוביל פעילויות להגברת המודעות הפיננסית של הציבור הרחב.
- פעילויות הפורום מבוצעות **במתווה אחיד ובפריסה ארצית** נרחבת.
- הפורום מתמקד מדי שנה **באוכלוסיות שונות** בחברה הישראלית - משקי בית, בני נוער, אזרחים ותיקים.
- **פעילות הפורום בשנת 2022 תתמקד בחברה הערבית.**

תודה!